

İŞLETMELERDE FİNANS KARAR DESTEK SİSTEMİ

Hüseyin Yılmaz (*)

ÖZET

İşletmelerin yönetimi ile ilgili kararların bilimsel bir şekilde alınabilmesi amacıyla finansal bilgilere önemli ölçüde gereksinim duyulmaktadır. Finansal bilgilerin üretilebilmesi amacıyla, finans karar destek sisteminin kurulması gerekmektedir. Finans karar destek sisteminin üreteceği bilgiler finansal planlama, finansal durum analizi, fon yönetimi ve denetim gibi bilgiler olacaktır. Finans karar destek sisteminin üreteceği bilgilerden finansal yönetim kararları yanında stratejik yönetim ve pazarlama yönetimi, üretim, insan kaynakları gibi işlevsel yönetim alanları ile ilgili kararların desteklenmesi amacıyla da yararlanılabilir.

I.GİRİŞ

İşletmelerde üst yönetim ve başta finans bölümü olmak üzere tüm işlevsel bölümler faaliyetlerini etkin olarak yürütebilmek amacıyla finansal bilgilere gereksinim duyarlar. İşletmenin gereksinimi olan bu bilgiler bütçe, finansal tablolar, maliyet bilgileri, nakit tabloları, sermaye harcamaları analizleri, iç denetim raporları vb.den oluşmaktadır. Söz konusu bilgilerin üretilmesi finans karar destek sistemi ile mümkün olacaktır. Finans karar destek sistemi işletmenin ayrık karar destek sistemlerinden birisidir. Bu makalede finans karar destek sistemi açıklanarak bir işletmede uygulama çalışmasına yer verilecektir.

II. İŞLETMELERDE FİNANSAL YÖNETİM

Finansal yönetim işletmenin gereksinim duyduğu fonların elde

* Araş. Gör., D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü

edilmesi ve bunların firma değerini maksimize edecek projelere yönlendirilmesi ile ilgili faaliyetlerin tümüdür. Firma değerini maksimize etme hisse senedi sahiplerinin servetini maksimize etme anlamına gelmektedir. Söz konusu amacı gerçekleştirmede nakit akışı, nakit akışlarının zamanlanması ve risk alma belirleyici bir rol oynamaktadır. Alınan risk ne kadar büyükse beklenen nakit akışı da o kadar büyük olacaktır. Şirketin firma değerini, dolayısıyla hisse senedi fiyatlarını etkileyen rekabet faktörleri sektöre yeni işletmelerin girme olasılığı, ikame ürünlerin pazara giriş olasılığı, alıcıların pazarlık gücü, satıcıların pazarlık gücü ve mevcut rakipler arasındaki rekabet düzeyidir. Firma değerini etkileyen genel faktörler ise ekonomik çevre faktörleri, yönetimin kontrol edebileceği politika kararları, beklenen nakit akışlarının miktarı, zamanı ve risk düzeyidir. Faiz oranları, yatırımcı iyimserliği ve tahmini enflasyon oranı işletme yönetiminin yönetim politikası kararlarını etkileyecektir. Bu kararların finansal yönetimle ilgili olanları yatırım stratejileri, şirketin hukuki stratejisi, sermaye yapısı, işletme sermayesi yönetimi ve kar payı dağıtım politikalarıdır (Moyer vd., 1995: 4-11).

İşletmenin finansal yönetimi işletmenin dış çevresine ve makro ekonomik faktörlere oldukça duyarlıdır. Ekonomik ve sosyal gelişmeler finansal yönetimin kararlarını büyük ölçüde etkilemektedir. Örneğin, faiz oranlarının yükselmesi işletmenin borç/özsermaye oranını düşürerek özsermaye ağırlıklı bir finanslama politikası izlemesini gerektirecektir.

Büyük işletmelerde finansal işlevlerin yerine getirilmesi yalnızca finans bölümünün tarafından değil finans komitesi ve üst yönetimin de finans bölümü ile eşgüdümlü çalışmasını gerektirmektedir. Küçük işletmelerde ise genellikle

ayrı bir finans bölümü bulunmamakta ve finansal işlevler üst yönetici tarafından yürütülmektedir. Üst yönetim finansal bilgilerden yalnızca finansal kararların alınmasında değil aynı zamanda pazarlama, üretim, insan kaynakları, araştırma- geliştirme ve stratejik kararların alınmasında da yararlanmaktadır.

III. İŞLETMELERDE FİNANSAL YÖNETİMİN BİLGİ GEREKSİNİMİ

Finansal yönetimin gereksinim duyduğu bilgilerden en önemlileri başabaş analizi, rasyo analizi ve yatırım projelerinin değerlendirilmesidir (Senn, 1982:285). İşletmenin diğer finansal bilgi gereksinimleri ise aşağıdaki gibi sıralanabilir (Dykeman, 1969: 4-5):

- Uzun ve kısa vadeli kar planları,
- İşletme ve bölüm bazında düzenlenmiş finansal tablolar,
- Nakit akımı bilgileri,
- Gerçekleşen ve proforma sonuçları gösteren departman bütçeleri,
- Ürünlere göre maliyet muhasebesi verileri,
- Programlanan ve gerçekleşen araştırma geliştirme giderleri,
- Ürün karlılık etüdüleri, dağıtım maliyeti analizi ve çeşitli gider ve harcama raporlarını kapsayan özel finansal analizler,
- Geçici yatırım ve iştirak amacıyla elde bulundurulan menkul değerlerle ilgili incelemeler,
- İşgücü etkinlik raporları,
- İç denetim raporları,
- Dış çevre ile ilgili finansal, istatistiksel ve politik veriler.

İşletmede gereksinim duyulan söz konusu finansal bilgiler finans karar destek sisteminden elde edilebilir.

IV. FİNANS KARAR DESTEK SİSTEMİNİN KURULMASI

Karar destek sistemi karar alıcıları belirli bir konuda desteklemeyi amaçlayan bilgisayara dayalı bilgi sistemidir (Liang vd., 1997: 303-315). İşletmelerde karar destek sistemi bütünleşik olarak olarak oluşturulabileceği gibi işlevsel alanlara göre ayrık olarak da oluşturulabilir.

Finans karar destek sistemi işletmelerin finansal kaynaklarının sağlanması, bu kaynakların işletme varlıklarına yatırımı ve tüm finansal faaliyetlerin kontrolü kararlarını destekleyen bilgisayar destekli bir ayrık karar destek sistemidir (Durmuş, 1996: 86).

Finans karar destek sisteminin önemli alt sistemleri muhasebe, yatırım projelerinin değerlendirilmesi, finansal tahmin , kasa ve hisse senetleri alt karar destek sistemleridir. Finans karar destek sistemi finansal yönetime, üst yönetime ve diğer işlevsel bölümlere finansal planlama, finansal raporlama ve finansal işlem desteği verir. Finans bölümü söz konusu bilgileri kullanarak finansal kararları daha bilimsel ve tutarlı olarak alabilir. Finans karar destek sisteminin geliştirilmesine bordro, alacaklar, borçlar, gider ve gelir muhasebesi uygulamaları ile başlanılır. Kredi politikası analizi, bütçe hazırlama ve kontrolü ve nakit akış analizi gibi karar yönelimli uygulamalar söz konusu muhasebe uygulamaları esas alınarak inşa edilir. Bu aşamalar sırasında bir veya iki spesifik dosyayı kapsayan programlar geliştirilir. Daha sonra master plan geliştirilerek bu dosyaların organizasyonu gerçekleştirilir. Böylece bütünleşik veri temeli elde edilmiş olur. Master plan aynı zamanda işletme sermayesi planlaması, fon elde etme, kontrol sistemi gibi

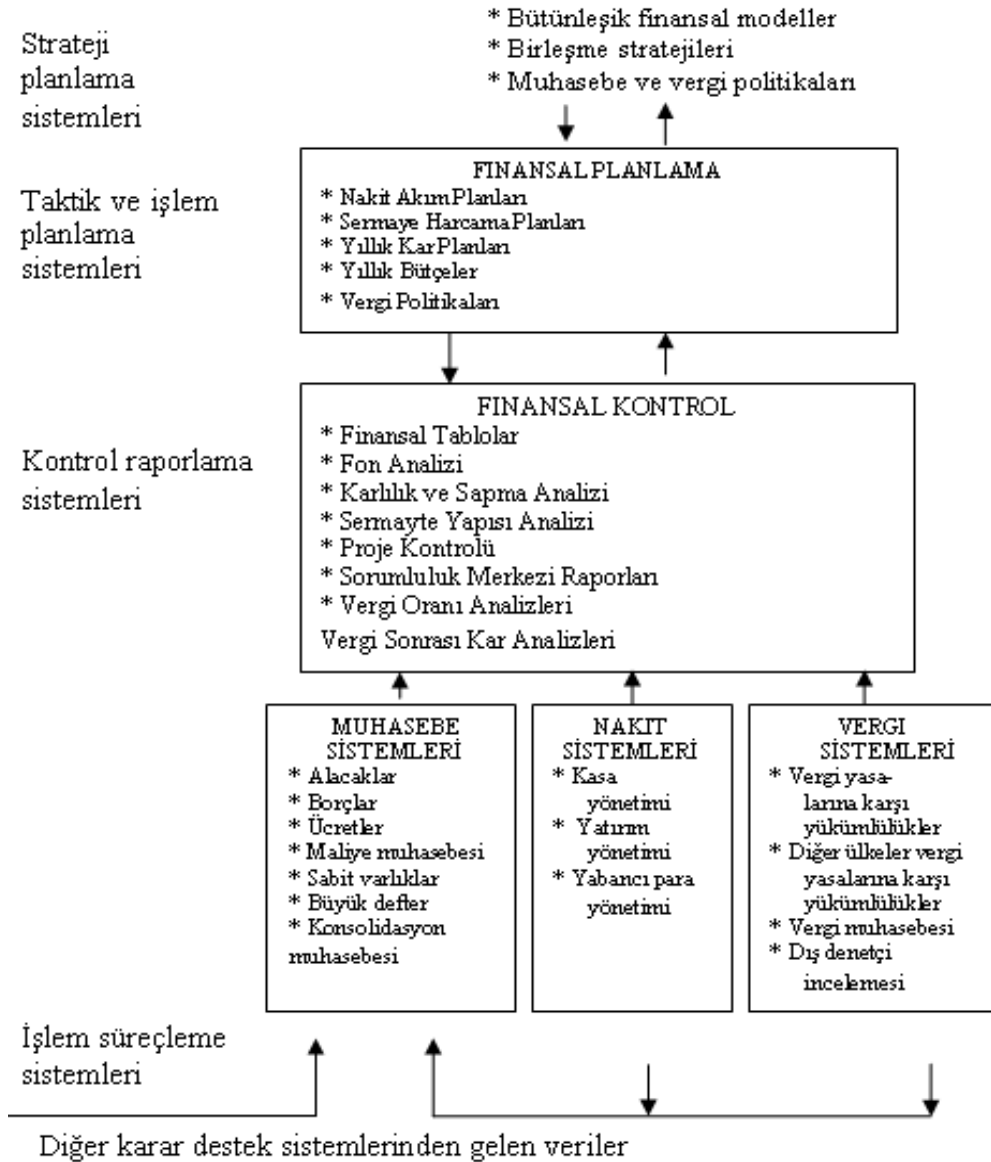
bütünleşik uygulamaları yaratmaktadır. Modellerin farklı işletme stratejileri geliştirmede ve değerlendirmede önemli olması nedeniyle model bankaları oluşturulur. Stratejik planlama düzeyine doğru yaklaşılrken finansal planlama, finansal politika oluşturma, borçlanma ve borç politikası oluşturma uygulamaları önemli olmaktadır (Senn, 1982: 392).

Finansal karar destek sisteminde iki önemli veri tabanı bütçe ve büyük defter hesaplarıdır. Bütçe dosyası, yatırım bütçeleri ve işletme bütçeleri, bütçeleme modelleri, maliyet verileri ve nakit akış verilerini içermektedir. Büyük defter hesapları ise alacaklar, borçlar, bordro ve duran varlık hesaplarını kapsamaktadır. Finans karar destek sisteminin amaçlarından birisi borçların vadesi geldiği zaman ödenebilmesini sağlayacak bilginin üretilmesidir. Söz konusu bilgi üretilirken emniyet marjı korunarak kullanıma hazır minimum düzeyde finansal kaynak bulundurulması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır (Brabb vd., 1982: 450).

Finans karar destek sisteminin ürettiği bilgilerin gelecek yönelimli olması nedeniyle doğruluk derecesi tam olmamaktadır. Bunun nedeni tahminlerin % 100 doğruluğunun zor olmasıdır. Muhasebe karar destek sistemi işletmenin günlük işlemlerinin kaydedilmesi üzerinde yoğunlaşırken, finans karar destek sistemi planlama ve kontrole ağırlık vermektedir. Bu nedenle finans karar destek sistemi bütünleşik karar destek sistemine ve diğer ayrık karar destek sistemlerine önemli derecede bağlı olmaktadır. Muhasebe karar destek sistemi ise veri açısından veri işleme sistemlerine bağlı olmaktadır (Szymanski, 1990:45). Dolayısıyla finans karar destek sisteminin veri işleme sistemlerine doğrudan değil muhasebe karar destek sistemi yoluyla dolaylı bağımlılığı vardır.

Finans karar destek sisteminin kurulmasından finansdan sorumlu

Genel Müdür Yardımcısı veya kontrolör sorumludur. İyi bir sistemde, sistem spesifikasyonlarının çoğu önceden tamamlanmış olacaktır. Ayrıca finansal verilerin çoğu halihazırda delikli kart makinesinde bulunacaktır. Finans karar destek sisteminin otomasyonu ekonomik avantajlar getirecektir (Dearden vd, 1967:53). Finans karar destek sistemi işletmenin tüm finansal bilgi gereksinimini karşılayacak bilgiyi üretebilecek kapasitede olmalıdır. Finans karar destek sisteminin yapısı ve iç ilişkileri aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

Şekil 1 Finans karar destek sistemi

Kaynak: Durmuş, s.87.

V. FİNANS KARAR DESTEK SİSTEMİNİN BAŞARI KOŞULLARI

Finans karar destek sisteminin başarısını belirleyecek olan ilkeler uygun maliyet, raporlama, insan etkeni, örgüt yapısı, esnek olma, açık ve anlaşılabilir olma ve veri biriktirme ve işleme ilkeleridir. Uygun maliyetlerin saptanması oldukça karmaşık bir sorundur. Finans karar destek sisteminin kurulmasında iki tür maliyet ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birincisi personel, iletişim araçları, formlar ve donanım gibi görünür maliyetlerdir. Diğer maliyetler ise gecikmeli bir faturalama işleminden doğacak finansal sıkıntı, sistemin verebileceği yanlış bilgiler sonucu katlanılması gerekli olabilecek ek maliyetler vb. görünmeyen maliyetlerdir. Fayda / maliyet analizi uygun maliyeti ortaya koyacaktır. İçe ve dışa yönelik etkin bir raporlama finans karar destek sisteminin ilkelerindedir. Sistemin etkinliğinden işletme çalışanları sorumludur. Sistem ayrıca açıkça tanımlanmış bir örgüt yapısı içinde işlev görecektir. Sürekli gelişme tüm açık sistemlerde olduğu gibi finans karar destek sistemi için de gereklidir. Sistem, anlamlı, ilgili ve zamanlı yönetsel bilgiyi sağlamalıdır (Sürmeli, 1977: 68-73).

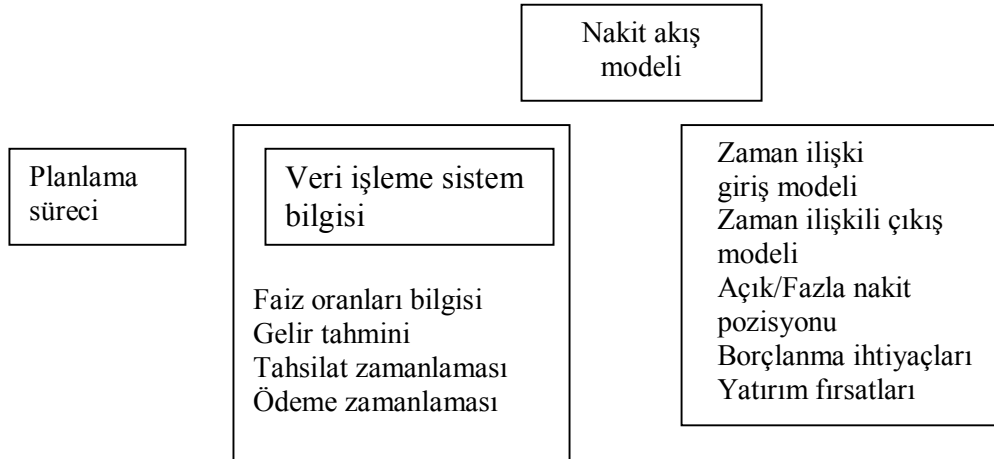
Yukarıda sözü edilen koşullara uygun olarak kurulan ve yönetilen finans karar destek sistemi sürekli değişim içinde olan işletmenin finansal bilgi gereksinimini karşılama yeteneğine sahip olacaktır. Aksi takdirde sistem yetersiz, zamansız ve anlamsız bilgiler üretecek ve dolayısıyla işletme için istenilen yarar sağlanamayacaktır.

VI. FİNANS KARAR DESTEK SİSTEMİNİN ÜRETTİĞİ FİNANSAL BİLGİ ALANLARI

A. Finansal Planlama

Veri işleme sisteminden elde edilebilecek finansal bilgiler

faturalama, alacaklar, borçlar, bordro, stoklar ve borç senetleri ile ilgilidir. Bu verilerden faturalama satılan birimlerin sayısını ve tutarını, borçlar diğer kişi veya kurumlara borçlanılan parayı, alacaklar diğer kişi veya kurumların işletmeye olan borçlarını, bordro işgücü maliyetini, stoklar üretim maliyetini, borç senetleri borç alınan para miktarını göstermektedir. Daha üst düzeydeki kararlar, tahminler, fon yönetimi ve denetim destekli finansal kontrol ile desteklenmelidir. Bu nedenle, finansal planlama, finans karar destek sisteminin önemli bir parçasıdır. Veri işleme sisteminden elde edilen bilgiler: bugüne yönelik olduğu halde, finansal planlama işlemleri gelecek yönelimlidir. Değişik bölümsel bütçeler yöneticilere söz konusu gelecek yönelimli bilgiyi sağlayan finansal planlardır. Kısa veya uzun vadeli olarak hazırlanan bu bütçeler, işletmenin gelecek dönemlerdeki gelir ve giderleri konusunda bilgi vermektedir. Finansal yöneticiler bu bilgiyi işletmenin gelecekteki nakit ihtiyaç ve fazlalarını tahmin etmek amacıyla kullanmaktadır (Szymanski,1990:206). Bu amaçla yararlanılabilecek nakit akış modeli aşağıda görülmektedir:

Şekil 2 Nakit akışı modeli

Kaynak: Szymanski, s.207.

Finansal tahminler mevsimsel değişmeleri de dikkate alan istatistiksel modellerle daha doğru olarak yapılabilir. Mevsimsel değişmelere örnek olarak yılbaşı öncesi artan satışlar verilebilir. Nakit akışlarının tahmini işletmeler için çok önemlidir. Çünkü işletmeler işgörenlerine, ortaklara, alacaklılara ödenmesi gereken zamanda ödeme yapmak zorundadır. Nakdi ödeme yapılması gereken diğer ödemelerin yapılabilmesi için de nakit akışı önemlidir. Henüz satış gerçekleşmeden yapılan ödemeler nakit akışında zaman açığı yaratmaktadır. Finansal tablolar nakit akışı ile ilgili bilgi için gereklidir, fakat yeterli değildir. Bilginin tamamlanması amacıyla finansal modelleme amacıyla geliştirilen yazılımlardan yararlanılabilir (Szymanski, 1990: 207-208).

B. Finansal Analiz

Finansal rasyolar işletmelerin finansal sağlığı konusunda finansal yöneticilere ipucu verir. Rasyolar işletme sorunlarına hemen çözüm bulamaz. Ancak daha derin araştırma gerektiren faaliyet alanlarını gösterir. Finansal analiz amacıyla giderler, işletme performansı, karlılık, hisse senetleri, kredi analizi, likidite ve faaliyeti ölçen çeşitli rasyolardan yararlanılabilir. Finansal rasyoları muhasebe verilerinden otomatik olarak hesaplayan ve aynı endüstrideki diğer işletmelerin ortalama rasyoları ile karşılaştıran yazılım paketleri piyasada mevcuttur (Szymanski, 1990: 208).

İşletmenin finansal durumunun analizi amacıyla yatay analiz, dikey analiz ve trend analizi gibi bilanço ve gelir tablosu verilerine dayalı diğer analiz yöntemlerinden ve nakit akım tablosu, bilanço ve gelir tablosu verilerinden yararlanılarak hesaplanan nakit akış rasyolarının analizinden de yararlanılabilir. Finans karar destek sistemi finansal analiz amacıyla kullanılacak tüm bu bilgileri üretebilmelidir.

C. Fon Yönetimi

Fon yönetiminin iki ilgi alanı yetersiz nakit ve aşırı

nakittir. Birinci durumda finansal bir kurumdan borç alma veya tahvil ve hisse senedi satışı yoluyla nakit tedariki yoluna gidilir. Bu yöntemlerin her birisinin avantajları ve dezavantajları vardır. Söz konusu yöntemler değişik zamanlarda avantajlı veya dezavantajlı duruma gelebilir (Szymanski, 1990: 208). Bu, piyasa faiz oranları, sermaye piyasasının yükseliş veya düşüş trendinde olması vb. koşullara göre değişmektedir.

Finanslama kararları simülasyon teknikleri yardımıyla alınabilir. Bu amaçla bilgisayarların kullanılması işi hızlandırır. Bazı finansal yöneticiler kendi yarattıkları formüllü çizelgelerinden yararlanmaktadır. Fon fazlası da dikkatlice yatırıma dönüştürülmeli ve değer düşmesi, çalınma gibi tahmin edilemeyen gelecekteki olaylardan korunmalı, bir kısmı likiditesi yüksek geçici yatırımlara aktarılmalıdır (Szymanski, 1990: 208). Çünkü kasada atıl tutulan ihtiyaç fazlası nakdin alternatif maliyetine vardır. Bu maliyet piyasa faiz oranları veya devlet tahvili ve hazine bonolarının getirisi kadar olacaktır.

D. Denetim

Denetim, finansal yöneticilerin kontrol fonksiyonuna yardımcı olan bir tekniktir. Denetçi paranın sirkülasyon ve yönetimi ile ilgili prosedürlerin uygulanıp uygulanmadığını denetler. İç denetim firma içindeki finans personeli tarafından ve dış denetim firma dışındaki profesyoneller tarafından yapılır. Denetim aynı zamanda parasal işlemlerin bilgisayar yardımıyla işlenmesini de içerir. Bu alanda çok önemli potansiyel yönetim hataları vardır. İç ve dış denetimin her ikisi de iki alanı kapsamaktadır. Bunlar finansal ve işlemsel alanlardır. Finansal denetim nakit ve nakit dışı işlemlerin kaydının ve işlenmesinin nasıl gerçekleştirildiğini inceler. İşlemsel denetim ise işletme varlıklarının korunması amacıyla işletme çalışanlarının görevlerini gerektiği

şekilde yerine getirip getirmediğinin incelenmesi şeklinde yapılmaktadır. Bilgisayarlaşma sürecinde denetim görevi oldukça karmaşık hale gelmektedir. İşlemlerin doğruluğunu incelemek için kağıt denetimi olanağı ortadan kalkmaktadır. Bu nedenle bilgisayarlı denetim gereksinimi ortaya çıkmaktadır (Szymanski, 1990: 208-209).

İşletmelerde diğer birçok alanda olduğu gibi denetim alanında da bilgisayardan yararlanmak gerekecektir. İç ve dış denetçilerin işletmenin iç kontrol sistemini etkin ve etkili olarak denetleyebilmesi için yeterli bilgisayar kullanımı bilgisine sahip olmaları gerekmektedir. Finansal yönetimle ilgili kararların etkinliği açısından finans karar destek sisteminin gerekli denetim bilgisini üretmesi zorunludur.

VII. FİNANS KARAR DESTEK SİSTEMİNDEN YARARLANAN İŞLEVSEL YÖNETİM ALANLARI

Günümüz işletme yöneticilerinin daha sağlıklı karar alabilmesi için işletmelerin hemen her işlevsel alanı üzerinde bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Örneğin, bir pazarlama yöneticisinin karar almasında finansman ile ilgili bilgilerin önemi büyüktür (Turgay, 1995: 7-12). Kredili satış politikasının saptanmasında alacaklara bağlanan fonun maliyeti, borçların ortalama geri ödenme süresi ve kredili satışların satış artırıcı ve karlılığa etkisi gibi konuların bilinmesi gerekmektedir. Aynı şekilde üretim yöneticisi gerek ilk madde - malzeme ve gerekse mamül stoklarını takip ederek üretim planlamasını daha gerçekçi olarak yapacaktır. Üst yönetim işletme politika ve stratejilerin belirlenmesinde finansal tablolar, bütçeler, yatırım projeleri gibi finansal bilgileri sık sık kullanmaktadır. Yaygın kullanım gereksinimi nedeniyle finans karar destek sistemi işletmenin tümüne yönelik finansal bilgiler üretmek durumundadır.

VIII. STRATEJİK FİNANS KARAR DESTEK SİSTEMİ

Stratejik finans karar destek sistemi amaç odaklı olarak geliştirilir ve hedefi işletmeye yön çizmektir. Stratejik finans karar destek sistemi ile işletme içinde yaratılan ve işletmenin mevcut durumunu yansıtan bilgilerin analiz edilmesi, şimdiki ve gelecekteki çevreyi belirlemek üzere elde edilen ekonomik, demografik ve sosyal nitelikli verilerin analiz edilmesi ve bu çevre içerisinde işletmenin geleceğinin belirlenmesi, tahmin edilmesi, finansal hedefleri belirleme ve yönlendirme işlevleri gerçekleştirilir (Bengshir, 1996: 77). Stratejik finans karar destek sistemi stratejik yönetimin en önemli araçlarından birisidir.

IX. TUSAŞ A.Ş'DE FİNANS KARAR DESTEK SİSTEMİ UYGULAMASI

1985 yılında Eskişehir'de kurulan TUSAŞ Motor Sanayi A.Ş'nin faaliyet konusu uçak motoru ve diğer gaz türbinli motor araştırma- geliştirme , dizayn ve üretimidir. İşletmenin amacı Türk Hava Kuvvetleri için F-110 ve diğer uçak motorlarının, diğer gaz türbinli motorların üretim, bakım, modifikasyon , modernize ve yaratılmasıdır. İşletmenin ürünlerinin %67.9'u General Electric , %24.3'ü THK, % 0.3'ü Sinema ve %0.1'i ise Aselsan tarafından satın alınmaktadır.

İşletmede finansman ile ilgili faaliyetler Mali ve İdari İşler Direktörlüğü'ne bağlı muhasebe müdürlüğü bünyesindeki bütçe ve nakit yönetimi uzmanları tarafından yürütülmektedir. Bütçe ve nakit uzmanları genel muhasebe alt sisteminden ve işletmenin diğer bölümlerinden elde ettikleri bilgileri bütçe hazırlama ve nakit yönetimi amaçlarıyla kullanmaktadır.

Finansal yönetimde öncelikle kontrol edilmesi gereken konu nakit akımıdır. TUSAŞ A.Ş'de nakit kontrolü amacıyla nakit akım tablolarından yararlanır. İşletme, nakit kazanamayan veya kazandığı nakdi

doğru yer ve zamanda kullanmayan işletmelerin başarılı olmasının olanaksız olduğu bilinciyle hareket ederek nakit yönetimine önem vermektedir.

Nakit yönetiminde günlük nakit giriş ve çıkışları takip edilmekte, sonuçları haftalık olarak yönetime sunulmaktadır. Bu sonuçlara göre gereksinim fazlası nakdin değerlendirilmesi için alternatif planlar hazırlamakta ve uygulanmaktadır.

TUSAŞ A.Ş nakit yönetimine yardımcı olacağı inancı ile alacakların yönetimine oldukça önem vermektedir . İşletmenin nakit girişlerinin kaynağını oluşturan bu kalemin takibi günlük raporlama ile yapılmakta olup bu raporlar aylık olarak yönetime ve müşterilere iletilmektedir.

TUSAŞ A.Ş'de nakit yönetimi kişisel bilgisayar desteği ile gerçekleştirilmekte, "Borçlar" ve "Alacaklar" hesaplarına ilişkin bilgiler kullanılarak atıl fonların repo ile değerlendirilmesine çalışılmaktadır.

Aylık sipariş miktarlarının sık değişmesi, kullanılan hammaddelerde sürekli konfigürasyon değişikliği yapılması ve stokların atıl duruma düşmesi gibi durumların maliyeti arttırması nedeniyle JIT (Tam Zamanlı Üretim) sistemine geçilmiştir. Kullanılan gelişmiş bilgisayar ağı ve eğitilmiş personel yardımıyla her yıl yapılan fiziksel sayımlarda gerek atölyedeki gerekse ambarlardaki parçalara ait kayıtlar % 99,9 doğrulukta çıkmaktadır. Atölyede bulunan yarı-mamul stokları da "Lot size" miktarlar optimize edilerek büyük oranlarda düşürülmüştür. Böylece envantere yatırılan paranın geri dönme süresi de önemli ölçüde düşürülmüştür. Malzeme emniyet stok seviyesine düştüğünde kritik parça raporlarında görülmekte ve hemen sipariş verilmektedir.

TUSAŞ'ta bütçe hazırlama sürecinde tüm bölümler giderler, personel sayısı, fazla mesailer ve yatırım olmak üzere dört ana grupta toplanan tahminlerini basılı formlar üzerinde muhasebe müdürlüğüne iletirler.

Bunların yanısıra iş geliştirme ve pazarlama bölümü müşteri siparişlerini ve satış gelirlerini, üretim planlama grubu ise aylık satış, iş yükü ve kapasite saatlerini belirleyerek muhasebe müdürlüğüne iletir. Muhasebe müdürlüğü tüm bölümlerden gelen bu verileri ana sistemde çalışan bütçe yazılımına girerek ve kişisel bilgisayar kullanarak konsolide eder. Döviz kurları, maaş ve ücret artış oranları gibi konularda gerekli tahminler yapılarak tahmini maliyetler belirlenir, kar zarar tabloları hazırlanır. Bütçenin yönetim kurulu tarafından onaylanmasından sonra, yıl içinde gerçekleşen tüm veriler kısmen ana sistem yazılımları kısmen de kişisel bilgisayar kullanılarak takip edilir ve detaylı bütçe ile kıyaslama raporları hazırlanarak tüm bölüm yöneticilerine ve üst yönetime sunulur.

X. SONUÇ

Finans Karar Destek Sistemi, işletmenin finansal bilgi gereksinmesini sağlayan ayrık karar destek sistemlerinden birisidir. İşletme yönetiminin, finansal yönetimin ve diğer işlevsel departmanların ayrıntılı bilgi gereksinmesi bu sistem tarafından karşılanır. Finansal planlama, fon yönetimi, finansal durum analizi, denetim v.b. bilgiler finans karar destek sisteminden elde edilir. Finansal bilgiler üst yönetici ve tüm işlevsel yöneticiler tarafından da ihtiyaç duyulan bilgilerdir. Bu bilgilerin sağlıklı bir şekilde üretilmesi etkin bir finans karar destek sisteminin kurulması ile olurludur.

KAYNAKÇA

- BENGSHIR, Türksel, (1996); Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişim, TODAİE Yay, Ankara.
- BRABB, George J, ve GERALD W. M, (1982); Business Data Processing , Houghton Mifflin Company , Dallas.
- DEARDEN, John. ve MCFARLEN F. W, (1967); Management Information Systems Text and Cases , Richard D. Irwin Inc. , Illinois.
- DURMUŞ, Kadriye, (1996); Yönetim Bilgi Sistemleri ve Üst Yönetim Bilgi Sistemi Uygulaması , Basılmamış Yüksek Lisans Tezi , Eskişehir.
- DYKEMAN, Francis C , (1969); Financial Reporting Systems and Techniques , Prentice Hall , Washington , D.C.
- LIANG, Ting- Peng ve HUNG, S.Y, (1997); "DSS and EIS Applications in Taiwan" Information Technology & People, 10(4), 303-315.
- MOYER R.Charles, MCGUIGAN, J.R, KRETLOW, W.J, (1995); Contemporary Financial Management, West Publishing Company, Sixth Edition, New York.
- SENN, James A, (1982); Information Systems in Management , Wadsworth Publishing Company , Second Edition , California.
- SÜRMEİLİ, Fevzi , (1977); Sistem Yaklaşımı Açısından Finansal Bilgi Sistemi ve Maliyet Muhasebesi Alt Sistemi Uygulaması , EİTİA, Eskişehir..
- SZYMANSKI, Robert A,(1990); Computers and Information Systems in Business , Merrill Publishing Company , Columbus.
- TURGAY, Tayfun , (1995), "Verimlilik Açısından Yönetim Bilişim Sistemleri", Verimlilik, 1995(3), 7 - 12.